

Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k problematice nelegálního nakládání s odpadními vodami z bezodtokých jímek v souladu se zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Metodický pokyn reaguje na opakovaně zjišťované případy nelegálního nakládání s odpadními vodami v rámci kontrol bezodtokých jímek, které provádějí vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí (dále jen „správní orgány“). Jedná se zejména o situace, kdy fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba (dále jen „osoby“) odebírají vodu z vlastního zdroje (např. studny) a současně akumulují odpadní vody v bezodtokých jímkách. Tyto osoby jsou povinny zajišťovat zneškodňování odpadních vod odvozem na čistírnu odpadních vod a na výzvu vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí předložit doklady o odvozu odpadních vod za období posledních dvou kalendářních let (dle § 38 odst. 7 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů).

Cílem tohoto metodického pokynu je podpořit jednotný a efektivní přístup správních orgánů při řešení těchto situací, zejména při stanovení množství vypouštěných odpadních vod a ukládání pokut za přestupky podle vodního zákona.

Při kontrolách je občasné zjištěno, že kontrolované osoby sice předkládají doklady o zajištění odvozu odpadních vod oprávněnou osobou podle § 38 odst. 7 vodního zákona, avšak četnost vývozů ani celkový objem odvezené vody neodpovídají předpokládané reálné spotřebě vody. V mnoha případech tak vzniká důvodné podezření, že část odpadních vod není řádně zneškodňována, popř. že může docházet k jejich nelegálnímu vypouštění.

Osoby bývají držiteli povolení k nakládání s podzemními vodami za účelem jejich odběru podle § 8 vodního zákona, avšak vzhledem k nízkému množství odběru nejsou povinny instalovat měřicí zařízení. Studny tak nejsou osazeny vodoměrem, a tudíž není možné přesně stanovit objem odebrané vody, který by mohl sloužit jako základ pro určení množství vzniklých odpadních vod. Nekontrolované vypouštění odpadních vod může znečišťovat podzemní i povrchové vody. Ten, kdo vypouští odpadní vody bez příslušného povolení k nakládání s vodami, se vystavuje riziku pokut a jiných sankcí ze strany vodoprávního úřadu.

Na základě místního šetření správní orgány zpravidla konstatují, že dochází k úniku odpadních vod z bezodtoké jímky, což nasvědčuje tomu, že tyto vody nejsou likvidovány v souladu s platnou legislativou. V takových případech vzniká důvodné podezření, že se kontrolované osoby mohou dopouštět nedovoleného nakládání s vodami podle § 116 odst. 1 písm. b) vodního zákona (jde-li o fyzické osoby nepodnikající), resp. 125a odst. 1 písm. b) vodního zákona (jde-li o fyzické osoby podnikající či právnické osoby), neboť vypouštějí odpadní vody bez příslušného povolení k nakládání s nimi. Kontrolní orgány mají v takovém případě povinnost zajistit důkazy potvrzující, že k nedovolenému vypouštění skutečně došlo. Může se jednat například o fotografie zachycující přetečení jímky, důkazy o kontaminaci okolního prostředí odpadními vodami nebo jiný relevantní materiál.

Pro určení množství, respektive výše pokuty, vypouštěných odpadních vod mohou správní orgány postupovat dle § 116 odst. 6 vodního zákona v případě fyzických osob, resp. dle § 125a odst. 6

vodního zákona v případě právnických osob, a tedy určit přibližné množství odpadních vod na základě směrných čísel roční potřeby vody podle vyhlášky č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.

Takovýto postup potvrdil i soud, neboť jak plyne z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2024, č. j. 17 A 104/2023-46, a to následovně: „Jestliže totiž správní orgány dospěly k závěru o nezbytnosti určit množství odpadních vod vypuštěných žalobcem, nezbylo jim než vyjít z § 125a odst. 7 vodního zákona upravujícího způsob zjištění odebraných vod.“ (dle současného znění § 125a odst. 6 vodního zákona).

Soud v rozsudku potvrdil, že pokud kontrolovaná osoba neprovádí měření množství odebrané vody ani množství vody vypouštěné, poté „množství odebraných vod pak již ze své logiky musí řádově odpovídat množství vypouštěných odpadních vod.“. Lze tedy provést analogii, že množství odebrané vody bude přibližně odpovídat množství odpadních vod vypouštěných.

Uvedený postup nerozporoval ani Nejvyšší správní soud (NSS) v kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu uvedeného výše. Rozsudek NSS byl vydán dne 22. 8. 2024, č. j. 10 As 114/2024 – 40.

V Praze dne 15. 9. 2025

Zpracoval: Odbor ochrany vod MŽP

Mgr. Martin Pták
ředitel odboru ochrany vod
podepsáno elektronicky